

تعهدنامه عدم ارتکاب سرقت علمی

تعریف سرقت علمی

به خود اختصاص دادن آثار علمی دیگران و کاربرد آنها بدون ارجاع مناسب.

انواع سرقت علمی

۱. سرقت علمی کپی-پیست (Copy-past Plagiarism)

«کپی تمام یا بخشی از یک متن دیگران بدون دادن ارجاع به مؤلف آن و بدون قرار دادن متن قرض گرفته شده داخل نشانه نقل قول». این شیوه رایج و کم‌زحمت سرقت علمی است که نویسنده متن دیگران را به‌طور کامل در نوشته خود، بدون دادن ارجاع به منبع آن، به‌کار می‌برد. در این نوع سرقت علمی هم الفاظ و هم محتوا یکجا و توأمان به سرقت می‌رود. میزان کپی-پیست در این نوع سرقت متفاوت است، گاه بخش‌های کوچکی، در حد جملات، عبارات و پاراگراف‌هایی از منابع کپی می‌شود و با نوشته خود نویسنده تلفیق می‌گردد بدون اینکه به منابع آنها ارجاع داده شود و گاه چند صفحه یا حتی کل یک مقاله کپی می‌گردد. این نوع سرقت علمی می‌تواند اشکال کمی پیچیده‌تر نیز داشته باشد؛ مانند اینکه سرقت‌کننده از چند منبع مختلف کپی کرده و تلاش می‌کند آنها را با یکدیگر تنظیم و جفت کند تا قالب متن واحد را پیدا کنند و با این کار سرقت علمی را پوشش دهد. شکل دیگر این است که ظاهر نوشته خود را با تغییر کلمات و عبارات کلیدی کمی تغییر می‌دهد، در حالی که محتوای اصلی همچنان متخذ از منابع دیگران است.

۲. نقل قول نامناسب

سرقت علمی همیشه بدون ذکر منبع رخ نمی‌دهد بلکه ممکن است با وجود ارجاع به منابع مورد استفاده، هنوز عمل نویسنده مصداق سرقت علمی باشد. یکی از اشکال رایج علم‌ریایی نقل قول نامناسب است. نقل قول غیرمستقیم یا نقل به معنا آن است مؤلف نکات کلیدی، مطالب اصلی و محتوای متنی را با بیان و جملاتی جدیدی از خود بازنویسی می‌کند؛ به عبارت دیگر، معنا و محتوای مطلب کس دیگری را با قلم خود دوباره می‌نویسد. در هنگام نقل قول مستقیم، نویسنده حق هیچ‌گونه دخل تصرفی در متن نقل شده ندارد و باید الفاظ و عبارات دیگران را عیناً نقل کند و آنها را داخل گیومه قرار داده و از دو طرف توچین کند و سپس داخل پرانتز به منبع مورد استفاده ارجاع دهد؛ اما در نقل قول غیرمستقیم محتوا و مضمون اصلی مطلب با عبارات و جمله‌بندی جدید توسط نویسنده نقل می‌شود. از این‌رو، نویسنده باید تلاش کند نوشته او به لحاظ ساختار، جمله بندی و الفاظ شبیه متن اصلی نقل شده نباشد. اگر شما کلمات و عبارات مؤلفی را به همان صورت یا به نحوی بسیار نزدیک به کلمات و عبارات او بکار برید، بدون اینکه آن را داخل نشانه نقل قول قرار دهید یا ستون آن را تورفته کنید، این کار با وجود ذکر منبع، همچنان سرقت علمی محسوب می‌شود.

۳. سرقت علمی از منابع دست دوم

نوع دیگر سرقت علمی آن است که شخص به منابع اصلی‌ای که در منبع دست دوم ذکر شده است ارجاع مستقیم بدهد، در حالیکه خود هرگز آنها را ندیده است. این را «سرقت علمی از منبع دست دوم» می‌گویند. نویسنده حق ندارد به منبعی که خود ندیده است، بلکه محققان دیگر آن را دیده و در آثار خود ذکر کرده‌اند، ارجاع مستقیم دهد. تنها در یک مورد این کار مورد قبول است و آن اینکه منبع اصلی در دسترس نویسنده نباشد تا آن را ملاحظه کند، ولی ارجاع به آن ضرورت دارد. در این حالت، بعد از ذکر مطلب در نوشته خود به هنگام ارجاع دهی باید چنین عمل کند: ابتدا به منبع دست اول ارجاع می‌دهد و سپس می‌نویسد: به نقل از: ... و آدرس منبع دست دوم که مطلب را در آن یافته است، ذکر می‌کند؛ برای مثال: استوارت میل در کتاب خود می‌گوید: «خوشبختی به عنوان یک هدف تنها امر مطلوب است» (میل، فایده‌گرایی، ۱۸۶۱، ص ۳۴؛ به نقل از: ریچلز، فلسفه اخلاق، ۱۳۸۷، ص ۱۵۷).

۴. ضرورت ارجاع‌دهی ایده‌ها و نکات شفاهی

ارجاع دهی و ذکر آدرس مطالب استفاده شده در پایان نامه منحصر به منابع کتبی، کتابها و مقالات نیست. پژوهشگر باید هرگونه مطلبی را که از دیگران استفاده کرده است، گرچه منابع شفاهی مانند: سخنرانی، مطالب کلاسی و توضیحات شفاهی اساتید باشد، ارجاع دهد. یکی از موارد لزوم ارجاع دهی، مطالب شفاهی است که دانشجو به هنگام صحبت و مشاوره با اساتید راهنما و مشاور از سخنان آنها دریافت می‌کند. ایده اصلی پایان نامه، نقدها، توضیحاتی که استاد راهنما یا مشاور به دانشجو می‌دهند، باید به آنها استناد داده شود. برای مثال، ایده اصلی پایان نامه اگر از جانب استاد

راهنما پیشنهاد شده است، باید در مقدمه پایان نامه به آن اشاره گردد؛ اگر نقد یا توضیح خاصی مربوط به قسمتی از موضوع پایان نامه توسط استاد راهنما (یا مشاور) بیان شده است که دانشجو آن را در پایان نامه ذکر می کند، باید در پاورقی نوشته شود: استفاده شده از یادداشت های استاد راهنما (یا مشاور) یا سخنان شفاهی او.

۵. تبعات قانونی سرقت علمی

بر اساس قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی، مصوب مجلس شورای اسلامی، دانشجویان در صورت ارتکاب سرقت علمی، ضمن سلب هرگونه امتیاز مادی و معنوی مترتب بر آن اثر، و ملغی شدن مدرک تحصیلی، به یکی از مجازات های ردیف (ب-۱) تا (ب-۵) ماده ۷ آیین نامه انضباطی دانشجویان جمهوری اسلامی ایران مصوب جلسه ۳۵۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی از قبیل: درج نمره ۲۵٪، تعلیق از تحصیل و حتی اخراج محکوم خواهد شد.

اینجانب ..... دانشجوی رشته ..... ضمن مطالعه دقیق آیین نامه عدم سرقت علمی و با آگاهی از تبعات قانونی ارتکاب سرقت علمی تصدیق می کنم در پایان نامه خود مرتکب هیچیک از انواع سرقت علمی نشده ام.

امضا و تاریخ